

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił odwołanie ubezpieczonego B. D. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z dnia 15 lutego 2019 r. odmawiającej prawa od – opisanej treścią działając art.184 i art.39 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – emerytury w obniżonym wieku.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony B. D. (urodzony (...))

nie jest członkiem OFE. Do ogólnego stażu pracy organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu następujące okresy:

- od 1 września 1975 r. do 1 września 1976 r. – jako uczeń nauki zawodu w Zakładach (...) w B.;

- od 7 października 1977 r. do 31 sierpnia 1979 r. – okres zatrudnienia w OHP;

- od 23 października 1979 r. do 13 września 1994 r. – jako górnik mechanik pod ziemią;

- od 1 stycznia 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. – jako pracownik ochrony w G. Sp. z o.o.

Decyzją z 12 czerwca 2015 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej z art. 50a ustawy emerytalnej. Od decyzji tej ubezpieczony wniósł odwołanie, które zainicjowało postępowanie przed tutejszym Sądem pod sygn. akt VIII U 1184/15. W dniu 8 stycznia 2016 r. tutejszy Sąd oddalił odwołanie, natomiast w dniu 23 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach (sygn. akt III AUa 678/16) oddalił apelację ubezpieczonego. W uzasadnieniu Sąd drugiej instancji wskazał, że ubezpieczony posiada 13 lat, 5 miesięcy i 17 dni pracy górniczej, przy czym po doliczeniu dniówek półtorakrotnych w wymiarze 4 lat, 18 dni i 17 lat, legitymuje się on stażem pracy górniczej lub okresów równorzędnych z pracą górniczą w wymiarze 17 lat, 6 miesięcy i 5 dni.

W dniu 1 lutego 2019 r. ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury w obniżonym wieku.

Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 2 miesięcy i 3 dni oraz nieskładkowe w wymiarze 1 roku, 7 miesięcy i 23 dni, czyli łącznie 21 lat, 9 miesięcy i 26 dni. Jednocześnie do stażu w szczególnych warunkach uwzględnił 13 lat, 5 miesięcy i 17 dni.

W zaskarżonej decyzji z 15 lutego 2019 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do spornego świadczenia, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł odwołanie, które zainicjowało niniejsze postępowanie.

Według Sądu Okręgowego przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia emerytury z obniżonego wieku w związku z wykonywaniem pracy górniczej.

Zatem Sąd ten, przytaczając przepisy art. 184 ust. 1 i 2, art. 39 oraz art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 – dalej jako ustawa emerytalna), podniósł, że jednym z niezbędnych warunków prawa do emerytury z art. 39

ustawy emerytalnej jest posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 r. dwudziestopięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego. Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że do opisanego okresu składkowego i nieskładkowego nie wlicza się dniówek w wymiarze półtorakrotnym, albowiem jest to okres liczony do uprawnień do emerytury górniczej (art.

50 d ustawy emerytalnej), a nie ustalenia okresów składkowych czy nieskładkowych przy ustalaniu prawa do emerytury, na podstawie art. 39 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 sierpnia 2015 r., III AUa 1545/14). Jednocześnie –

zdaniem tegoż Sądu - bez znaczenia pozostaje fakt, że ubezpieczony w latach 1976-1977 pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, gdyż nawet ewentualne uwzględnienie tego okresu nie skutkowałoby zmianą rozstrzygnięcia, bowiem w dalszym ciągu nie zostałaby spełniona przesłanka 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Skoro zaś ubezpieczony nie spełnił jednej z koniecznych przesłanek prawa do emerytury, to nie przysługuje mu prawo do dochodzonego świadczenia.

W takiej sytuacji bez znaczenia – w ocenie tegoż Sądu - pozostaje czy ubezpieczony spełnia pozostałe przesłanki prawa do emerytury. Gdy ubezpieczony nie spełnia jednego z kumulatywnych warunków uzasadniających przyznanie emerytury, sąd zwolniony jest od badania pozostałych warunków, gdyż te w ostatecznym rozrachunku nie doprowadzą i tak do przyznania ubezpieczonemu świadczenia.

Sąd Okręgowy stwierdził także, iż ubezpieczony nie spełnia warunków do przyznania emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 39 ustawy emerytalnej.

Otóż bowiem wskazać należy, iż art. 184 i art. 46 ustawy emerytalnej stanowią autonomiczne i odrębne względem siebie podstawy nabycia prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r.

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2016 r., sygn. akt I UK 151/15).

Przepisy te w odmienny sposób normują prawo do emerytury w obniżonym wieku i nie zawierają odesłania jeden do drugiego, zatem nie mogą być stosowane łącznie i wybiórczo co do poszczególnych przesłanek. Przepis art. 46 ustawy emerytalnej ma niejako charakter przejściowy w tym sensie, że dotyczy wąskiej grupy ubezpieczonych, gwarantując im prawo do wcześniejszej emerytury, mimo że prawo to nie jest przewidziane przez nowy system emerytalno-rentowy.

Ubezpieczony nie spełnia wszystkich przesłanek, o których mowa w art. 46 w związku z art. 39 ustawy emerytalnej. Aby zaś ubezpieczony mógł otrzymać emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym w oparciu o art. 46, musiałaby spełnić wszystkie przesłanki z art. 39 ustawy emerytalnej na dzień 31 grudnia 2008 r. Zdaniem Sądu Okręgowego ubezpieczony nie spełnia warunków do emerytury na podstawie art. 46 albowiem nie osiągnął wieku obniżonego z tytułu pracy górniczej, czyli 53 lata i 6 miesięcy na dzień 31 grudnia 2008 r. (powszechny wiek emerytalny obniżony według algorytmu z art. 39 o 6 miesięcy za każdy rok pracy górniczej, czyli łącznie o 6 lat i 6 miesięcy). Ubezpieczony w dniu (...) ukończył 48 lat, natomiast przepis art. 46 ustawy emerytalnej daje prawo do emerytury tym ubezpieczonym, którzy wszystkie warunki określone w art. 29,32,33 i 37 a zatem również wiek emerytalny spełnili do dnia 31 grudnia 2008 r. Tym samym ubezpieczony nie nabył również prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 39 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Okręgowy, na podstawie

art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia ubezpieczony, zarzucając Sądowi pierwszej instancji błędną ocenę uprawnień do emerytury górniczej w obniżonym wieku, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania.

Skarżący domagał się obniżenia wieku emerytalnego o każde 6 miesięcy z tytułu zatrudnienia pod ziemią oraz zaliczenie dniówek w wymiarze półtorakrotnym do pracy górniczej w obniżonym wieku. Ponadto wniósł o ustalenie ewentualnych uprawnień emerytalnych po ukończeniu 60 roku życia.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań należy wskazać, iż Sąd Apelacyjny, w związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18; C-624/18 oraz C-625/18 oraz wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2019 r., II PO 7/18 oraz nominacją w dniu 16 października 2019 r. Sędziego Beaty Torbus do pełnienia stanowiska sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach, bezpośrednio poprzedzonej stałą (bezterminową) delegacją do orzekania w Sądzie Apelacyjnym na podstawie decyzji Ministra Sprawiedliwości od dnia 1 listopada 2015 r. na czas nieokreślony, stwierdza, że skład wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy jest prawidłowo obsadzony i nie zachodzą przesłanki określone w art. 379 pkt 4 k.p.c.

Odnosząc się zaś do zarzutów apelacji podnieść trzeba, że ubezpieczony we wniosku z dnia 22 października 2018 r., domagał się emerytury górniczej, w związku z obniżeniem wieku emerytalnego o 6 miesięcy za każdy przepracowany rok pracy pod ziemią, przy uwzględnieniu, iż na dzień 31 grudnia 1998 r. wnioskodawca osiągnął wymagany staż emerytalny wynoszący 25 lat i 10 miesięcy razem z zaliczanymi czterema latami półtorakrotności zaliczanymi do pracy górniczej.

W decyzji z dnia 15 lutego 2019 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu prawa od – opisanej treścią działając art. 184 i art. 39 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – emerytury w obniżonym wieku.

Tak więc, skoro zarzuty apelacji skierowane są również na ustalenie ewentualnych uprawnień emerytalnych przez ubezpieczonego po ukończeniu 60 roku życia (co nastąpi w lipcu 2020 r.), a w związku z tym, że przedmiotem zaskarżonej decyzji była wyłącznie ocena uprawnień emerytalnych na datę tejże decyzji, to zarzuty te nie mogą wywrzeć w niniejszej sprawie zamierzonego przez skarżącego skutku. Otóż bowiem w postępowaniu sądowym, wywołanym odwołaniem od decyzji organu rentowego, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z tego zakresu, sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala kwestii nieobjętych zakresem decyzji i jego rozstrzygnięcie odnosi się wyłącznie do zaskarżonej decyzji. Należy przy tym powtórzyć za Sadem Najwyższym, iż przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych. Poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem ubezpieczony może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację,

odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2017 r., II UK 413/16). Zatem kontrolna rola sądu musi korespondować z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego w decyzji administracyjnej, bowiem sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji w granicach jej treści i przedmiotu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09).

Odnosząc się zaś do materii sporu wynikającej z wniosku i zaskarżonej decyzji podnieść trzeba, że w sprawie bezsporne jest, iż ubezpieczony B. D., urodzony (...) (...)r., nie posiada prawa do emerytury górniczej opisanej treścią art. 50a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jak zaś wskazuje Sąd Najwyższym, ustawa emerytalna zawiera w swej treści prawo do obniżenia powszechnego wieku emerytalnego z tytułu wykonywania pracy górniczej dla osób, które nie spełniają warunków do nabycia prawa do emerytury górniczej, na podstawie art. 50a ustawy emerytalnej. Jednakże, z obniżenia wieku emerytalnego z tytułu wykonywania określonej pracy górniczej różne grupy ubezpieczonych (w zależności od daty urodzenia) mogą skorzystać po spełnieniu różnych przesłanek. I tak urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r. korzystają z tego prawa wyłącznie na zasadach określonych w art. 39 ustawy emerytalnej. Natomiast ubezpieczeni urodzeni – tak jak ubezpieczony – po 31 grudnia 1948 r. mogą skorzystać z tego prawa na zasadach wynikających z art. 184 ust. 1 w związku z art. 39 ustawy emerytalnej, po spełnieniu warunków określonych w art. 184 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy (na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, czyli na dzień 1 stycznia 1999 r.). Wreszcie, ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., którzy nie spełniają warunków wynikających z art. 184 ustawy emerytalnej mogą skorzystać z uprawnienia, o którym mowa w art. 39 ustawy emerytalnej po spełnieniu dodatkowych warunków z art. 46 tej ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2018 r., I UK 63/17).

Jak trafnie zatem wskazał Sąd Okręgowy zgodnie z treścią art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz;

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (w przypadku mężczyzn 25 lat).

Ubezpieczony nie spełnił warunku dysponowania na dzień 1 stycznia 1999 r. łącznym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 25 lat.

Odnosząc się do twierdzeń skarżącego, podnieść trzeba za Sądem Najwyższym, iż | przy ustalaniu prawa do emerytury na podstawie art. 39 w związku z art. 184 ustawy emerytalnej, okresów pracy górniczej wymienionej w art. 50d tej ustawy nie zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. Taki uprzywilejowany sposób uwzględniania okresów pracy górniczej możliwy jest jedynie przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury.

Rekonstrukcja przesłanek warunkujących uzyskanie prawa do emerytury na podstawie przepisu art. 39 emerytalnej, nie jest możliwa bez uwzględnienia stażu składkowego i nieskładkowego oraz wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1 ustawy emerytalnej

(por. postanowienie Sądu najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., I UK 278/17). Ponadto wypada dodać, że Relacja zachodząca między art. 27 pkt 1 i art. 39 ustawy emerytalnej, polega na tym, że pierwszy z nich przewiduje, że prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu mężczyźnie, z chwilą ukończenia wskazanego wieku (pkt 1), gdy legitymuje się co najmniej 25-letnim stażem składkowym i nieskładkowym (pkt 2).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, należy podkreślić, że w dniu złożenia wniosku 1 lutego 2019 r. ubezpieczony miał udokumentowane, na dzień 1 stycznia 1999 r. 21 lat, 9 miesięcy i 26 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 13 lat, 5 miesięcy i 17 dni pracy górniczej. Tym samym, warunek posiadania 25-letniego stażu ubezpieczeniowego nie został spełniony.

Ponadto, Sąd pierwszej instancji trafnie wskazał, iż do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 46 w związku z art. 39 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezbędne jest spełnienie wszystkich warunków określonych w tym ostatnim przepisie do 31 grudnia 2008 r., w tym również również osiągnięcie obniżonego wieku emerytalnego, dla ubezpieczonego wynoszącego: 53 lata i 6 miesięcy, w sytuacji, gdy do dnia 31 grudnia 2008 r., ubezpieczony osiągnął wiek 48 lat.

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał apelację za bezzasadną i na mocy art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

/-/Jolanta Pietrzak /-/Marek Procek (ref.) /-/Beata Torbus

(Sędzia) (Sędzia) (Sędzia)